

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθ. Προτεραιότητας:

Αθήνα, 10-09-2018
Αρ. Πρωτ. 148241/Δ2

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ
Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄

ΠΡΟΣ:

- Περιφερειακές Δ/νσεις Εκπ/σης
- Σχολ. Συμβούλους Δ.Ε. (μέσω των Περιφερειακών Δ/νσεων Εκπ/σης)
- Δ/νσεις Δ/θμιας Εκπ/σης
- Γενικά Λύκεια (μέσω των Δ/νσεων Δ/θμιας Εκπ/σης)

Ταχ. Δ/νση: Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη: 15180 Μαρούσι
Ιστοσελίδα: www.minedu.gov.gr
Πληροφορίες: Β. Πελώνη
Τηλέφωνο: 210-3442238

ΚΟΙΝ.:

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής
Πολιτικής
info@iep.edu.gr

ΘΕΜΑ: Οδηγίες για τη διδασκαλία των μαθημάτων *Καλλιτεχνική Παιδεία (Εικαστικά - Στοιχεία Θεατρολογίας - Μουσική)*, *Ιστορία της Τέχνης*, *Ελεύθερο Σχέδιο και Γραμμικό Σχέδιο* στο Γενικό Λύκειο για το σχολικό έτος 2018 – 2019

Σχετ.: Το με αρ. πρωτ. εισ. ΥΠ.Π.Ε.Θ. 135979/14-08-2018 έγγραφο

Μετά από σχετική εισήγηση του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (πράξη 33/26-07-2018 του Δ.Σ.) σας αποστέλλουμε τις παρακάτω οδηγίες για το σχολικό έτος 2018-2019 για τη διδασκαλία των παρακάτω μαθημάτων:

- I. Καλλιτεχνική Παιδεία (Εικαστικά - Στοιχεία Θεατρολογίας - Μουσική) της Α΄ τάξης ημερήσιου και εσπερινού Γενικού Λυκείου
- II. Ιστορία της Τέχνης της Γ΄ τάξης ημερήσιου Γενικού Λυκείου
- III. Ελεύθερο Σχέδιο και Γραμμικό Σχέδιο της Γ΄ τάξης ημερήσιου Γενικού Λυκείου

I. Καλλιτεχνική Παιδεία (Εικαστικά - Στοιχεία Θεατρολογίας - Μουσική) της Α' τάξης ημερήσιου και εσπερινού Γενικού Λυκείου

Το μάθημα «Καλλιτεχνική Παιδεία» περιλαμβάνει τα εξής γνωστικά αντικείμενα:

τα **Εικαστικά**,

τη **Μουσική** και

τα **Στοιχεία Θεατρολογίας**.

Στα τμήματα Καλλιτεχνικής Παιδείας διδάσκεται ένα από τα ανωτέρω γνωστικά αντικείμενα.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Επισημάνσεις

Το μάθημα των εικαστικών είναι μάθημα επιλογής, είναι πολύπλευρο και πολυδιάστατο, και δεν βασίζεται στη θεωρητική προσέγγιση σε συνδυασμό με την πρακτική εφαρμογή. Προτείνεται η εμβάθυνση σε θέματα και σε τεχνικές ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών.

Επισημαίνεται πως το σχολείο θα πρέπει να διαθέτει εργαστήριο για το μάθημα των Εικαστικών (Εργαστήριο Εικαστικών) το οποίο θα πρέπει να είναι εξοπλισμένο με Η/Υ και βιντεοπροβολέα και τα απαραίτητα υλικά για τη διεξαγωγή του μαθήματος όπως χαρτιά, χαρτόνια, χρώματα, πινέλα κ.α.

Το βιβλίο των Εικαστικών της Α' Λυκείου χωρίζεται σε 8 διδακτικές ενότητες:

Ειδικότερα:

1^η Ενότητα: «Χώρος – Όγκος»

Προτείνεται να δοθεί έμφαση στις υποενότητες, 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5.

2^η Ενότητα: «Το χρώμα – η υφή»

Προτείνεται να δοθεί έμφαση στις υποενότητες:

2.2, 2.3., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11, 2.12.

3^η Ενότητα: «Σύνθεση»

Προτείνεται να λειτουργήσει επικουρικά στις υπόλοιπες ενότητες του βιβλίου.

4^η ενότητα: «Η Ιδέα»

Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην υποενότητα 4.3. και οι υποενότητες 4.4., 4.5. να λειτουργήσουν βοηθητικά και συμπληρωματικά στις υπόλοιπες ενότητες του βιβλίου.

5^η Ενότητα: «Το βλέμμα»

Προτείνεται να διδαχτεί ολόκληρη.

6^η Ενότητα: «Η Ελληνική Λαϊκή Παράδοση»

Προτείνεται να δοθεί έμφαση στις υποενότητες 6.1, 6.3 , 6.5, 6.6, 6.8.

7^η Ενότητα: «Φωτογραφία – Κόμικς – Κινηματογράφος»

Προτείνεται να διδαχτεί ολόκληρη

8^η Ενότητα: «Το Βιομηχανικό Σχέδιο»

Προτείνεται να δοθεί έμφαση στις υποενότητες: 8.1, 8.2, 8.3, 8.5, 8.10

Διδακτικοί Στόχοι

Προτείνεται να γίνει εμβάθυνση σε Ιστορικές περιόδους και σύγκριση αυτών, (Αναγέννηση, Νεοκλασικισμός, Ρομαντισμός, Ιμπρεσιονισμός, Μεταϊμπρεσιονισμός, Συμβολισμό, Σουρεαλισμό, Πόπ Άρτ, Κυβισμός, Αφηρημένο Εξπρεσιονισμό), μέσω των **δημιουργικών εργασιών**.

Προτείνεται να γίνει περαιτέρω εμβάθυνση σε σύγχρονους Έλληνες καλλιτέχνες.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ

- “Ο/Η εκπαιδευτικός εμβαθύνει περισσότερο ή λιγότερο σε συγκεκριμένα κεφάλαια των βιβλίων, λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο των μαθητών, το ιδιαίτερο ενδιαφέρον τους για συγκεκριμένα θέματα, καθώς και την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου”.

Κρίνεται σκόπιμο να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στο ΑΠΣ και τον Οδηγό του Εκπαιδευτικού – Καλλιτεχνική Παιδεία - Α΄ Λυκείου 2015. Το ΑΠΣ και ο Οδηγός του Εκπαιδευτικού δίνουν με σαφήνεια τη φιλοσοφία συγγραφής του σχολικού εγχειριδίου και καταθέτουν “τη διδασκαλία του θεάτρου σε τρία επίπεδα, με κριτήριο τον βασικό σκοπό στο κάθε επίπεδο”.

Τα επίπεδα αυτά είναι τα εξής:

- **Α΄ Επίπεδο: Έκφραση – Δημιουργία**
- **Β΄ Επίπεδο: Καλλιτεχνική δημιουργία – Θεατρική παράσταση**
- **Γ΄ Επίπεδο: Θέατρο και Κοινωνία**

α. Σημαντικές Επισημάνσεις

Λόγω της φύσης του διδακτικού αντικείμενου προαπαιτείται η δημιουργία εκείνων των προϋποθέσεων που θα οδηγήσουν στη συνοχή της ομάδας καθώς στην αποδοχή και τον σεβασμό των προσωπικών ιδιαιτεροτήτων κάθε μαθητή/τρια. Έτσι, η δυναμική της ομάδας θα οδηγήσει σταδιακά στη δημιουργία δημιουργικού κλίματος προκειμένου μέσα από τη θεατρική δράση οι μαθητές/τριες να οδηγηθούν στην ελεύθερη έκφραση, στη γνώση και την αισθητική καλλιέργεια.

Εν προκειμένω, ο εκπαιδευτικός που θα διδάξει το μάθημα Στοιχεία Θεατρολογίας θα πρέπει να δημιουργήσει ένα πλαίσιο **ελκυστικό και βιωματικό** για τους μαθητές/τριες που πρόκειται να συμμετέχουν σε αυτό. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο οι ερευνητικές, συμμετοχικές και βιωματικές δραστηριότητες στοχεύουν να οδηγήσουν τους μαθητές/τριες καταρχάς στην κατάκτηση δεξιοτήτων που αφορούν την αυτογνωσία, την κριτική σκέψη, τη συμμετοχή, την επικοινωνία, τη συνεργασία, τον κοινωνικό προβληματισμό, την αποδοχή της διαφορετικότητας, την αντίληψη των πολλαπλών θεωρήσεων καθώς και στην κατάκτηση γνώσεων που αφορούν την ιστορία των τεχνών και ειδικότερα του θεάτρου.

Η διαθεματικότητα εξασφαλίζεται με τη χρήση πηγών από άλλα διδακτικά αντικείμενα (Μουσική-Εικαστικά - Πληροφορική - Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας-Αρχαία Ελληνικά Κείμενα-Ιστορία, κλπ) οι οποίες απαντώνται στη διάρκεια της μαθητικής πορείας δίνοντας έτσι το στίγμα της συνέχειας και της αλληλουχίας της σχολικής γνώσης αλλά και τη δυνατότητα αναπλαισίωσης και αναδημιουργίας του υλικού.

Διδάσκονται όλα τα κεφάλαια των διδακτικών εγχειριδίων. Ο/Η εκπαιδευτικός εμβαθύνει περισσότερο ή λιγότερο σε συγκεκριμένα κεφάλαια των βιβλίων, λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο των μαθητών/τριών, το ιδιαίτερο ενδιαφέρον τους για συγκεκριμένα θέματα, καθώς και την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου. Προτείνεται ν' ακολουθηθούν οι Δραστηριότητες στη Γ' Στήλη των πινάκων του ΑΠΣ, η οποία αποτελεί την "καρδιά" του μαθήματος, διότι πρόκειται για ένα αντικείμενο που προσπαθεί να εμπλέξει ενεργά τους μαθητές σε μία διαδικασία ελεύθερης έκφρασης μέσα στο ασφαλές περιβάλλον της θεατρικής δράσης.

ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Α' Επίπεδο: Έκφραση - Δημιουργία

Προσδοκώμενα αποτελέσματα/στόχοι	Μέθοδος - Θέματα	Δραστηριότητες
1. Να μπορεί ο μαθητής/τρια να εκφράζεται μέσα από το σώμα του, να εξερευνά την κίνηση μέσα στον χώρο, να προσαρμόζει το σώμα του στις εκάστοτε συνθήκες	Ενεργοποίηση και εξερεύνηση σώματος και φωνής	Ασκήσεις με βάδισμα, ελαφρύ τρέξιμο (διαφορετικοί τύποι βαδίσματος/ τρέξιμο, σταμάτημα σε κύκλο) Ένταση/χαλάρωση Ισορροπία
Να συνειδητοποιήσει τη σημασία της αναπνοής για τη στήριξη του σώματος	Παρατήρηση Αυτοσυγκέντρωση Αγωγή του λόγου	Ασκήσεις αναπνοής- Εξερεύνηση αντηχείων φωνής - Άρθρωση
Να ενεργοποιεί όλα τα	Επικοινωνία με τους άλλους	Παρατήρηση/ Μνημοτεχνική: Παρατηρώ έναν συμμαθητή μου και στη συνέχεια περιγράφω την εξωτερική του εμφάνιση με κλειστά μάτια. Χρήση αποσπασμάτων από τις "Ασκήσεις Υφους" Ρ. Κενώ

<p>αντηχεία της φωνής – να μάθει τις βασικές αρχές της αγωγής του λόγου (ανάπτυξη των φωνητικών δυνατοτήτων)</p> <p>Να επικοινωνεί με τους άλλους και να αντιλαμβάνεται την έννοια της ομάδας (συντονισμός κινήσεων, επικοινωνία σωμάτων στον χώρο, εμπιστοσύνη)</p> <p>2 δώρα</p>		<p>https://monoskop.org/images/3/3a/Queneau_Raymond_%CE%91%CF%83%CE%BA%CE%AE%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CF%8D%CF%86%CE%BF%CF%85%CF%82.pdf</p> <p>Ενδεικτικά αναφέρονται: σελ.7, 14, 18, 20, 21, 29, 30, 35, 40, 45, 46, 47, 49, 50, 52, 60, 81, 94, 107</p>
<p>2. Να μπορεί να δρα προσαρμόζοντας τη συμπεριφορά του -με τη δύναμη της φαντασίας- και αντιδρώντας σε δοσμένες συνθήκες</p> <p>Να συνεργάζεται αρμονικά με την ομάδα</p> <p>1 δώρο</p>	<p>Αυτοσχεδιασμός</p> <p>απλός και σύνθετος, ατομικός και ομαδικός</p>	<p>α. Ένας μαθητής/τρια μπαίνει στον χώρο δράσης και μας δείχνει με τη συμπεριφορά του, δηλαδή τις κινήσεις και τις εκφράσεις του, σε ποιον χώρο βρίσκεται (κινηματογράφος, βιβλιοθήκη, καφετέρια). Ο αυτοσχεδιασμός μπορεί να συνεχιστεί με έναν άλλο μαθητή/τρια, που έχοντας καταλάβει τι κάνει ο Συμμαθητής/τρια του έρχεται και συμμετέχει στη δράση.</p> <p>Οι μαθητές/τριες που το παριστάνουν πρέπει έχουν μεγάλη αυτοσυγκέντρωση και απόλυτο συντονισμό στις ενέργειές τους.</p>

<p>3. Να μπορεί ο μαθητής/τρια να εκφράζεται μέσα από τους κώδικες του θεάτρου προφορικά και γραπτά, σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο.</p> <p>Να ασκηθούν οι μαθητές/τριες στο να «ακούνε» ο ένας τον άλλο αναπτύσσοντας σχέσεις μέσα στον χώρο δράσης.</p> <p>Να ευαισθητοποιηθούν μέσα από το θέατρο σε θέματα διαφορετικότητας/κοινωνικής ισότητας, ώστε να συνυπάρξουν αρμονικά στο σχολικό περιβάλλον.</p> <p>2 δώρα</p>	<p>Αυτοσχεδιασμός</p> <p>– Σκηνική πράξη:</p> <p>φαντασία</p> <p>αυτοσυγκέντρωση</p> <p>προσοχή</p> <p>δράση</p> <p>αντίδραση</p> <p>διάλογος – σκηνικές σχέσεις</p> <p>σκηνικός χώρος</p> <p>σκηνικά</p> <p>αντικείμενα</p> <p>δραματικός/σκη-νικός χρόνος</p> <p>Διαπολιτισμικό-τητα</p>	<p>γ. Γραπτός</p> <p>α. Όλοι οι μαθητές/τριες κάθονται σε κύκλο. Στο κέντρο βάζουμε ένα αντικείμενο ή ένα αξεσουάρ, π. χ. ένα ζευγάρι παπούτσια ή μια εσάρπα. Ένας μαθητής θα το πάρει και θα αυτοσχεδιάσει, δίνοντάς του φανταστικές ιδιότητες και διαφορετική χρήση. Ένας δεύτερος μαθητής/τρια θα προτείνει τη δική του εκδοχή-ιστορία.</p> <p>Ο αυτοσχεδιασμός μπορεί να εξελιχθεί και να γίνει ομαδικός.</p> <p>β. Ένα παιδί βάζει τη λευκή ουδέτερη μάσκα και εκτελεί μια δράση, π. χ. μπαίνει στη θάλασσα, περπατά στην άμμο.</p> <p>γ. Παίζουμε με τις «διαφορές» μας. Πρόκειται να οργανώσουμε ένα δρώμενο πάνω στις παραδόσεις. Χωριζόμαστε σε διαφορετικές ομάδες, ανάλογα με τον τόπο καταγωγής μας (αυτό είναι όρος του αυτοσχεδιασμού και όχι απαραίτητα πραγματικό στοιχείο). Έτσι, μια ομάδα θα συγκεντρώσει σκηνικά αντικείμενα και στοιχεία ενδυμασίας/αξεσουάρ σχετικά με τοπικά έθιμα νησιών, μια δεύτερη ομάδα θα αντιπροσωπεύει τα έθιμα της ηπειρωτικής χώρας. Μια άλλη ομάδα θα συγκεντρώσει νέους με ξένη καταγωγή, π. χ. από γειτονικές χώρες με κοινά έθιμα.</p> <p>Στη συνέχεια, ανά ομάδα πλάθουμε με τη φαντασία μας και συζητώντας (ανταλλάσσοντας</p>
--	--	--

		<p>πληροφορίες) τις συνθήκες του δρώμενου που θα παραστήσουμε (χώρος/ αντικείμενα, χρόνος, συμβάντα, πρόσωπα/ δράση, διάλογος/σχέσεις)</p>
<p>4. Να διακρίνει το αφηγηματικό από το δραματικό κείμενο</p> <p>2 δίωρα</p>	<p>Δραματολογία</p> <p>Σκηνική διερεύνηση</p> <p>-Το δράμα ως λογοτεχνικό είδος</p> <p>-Το δράμα ως θεατρικό κείμενο με προορισμό την παράσταση</p> <p>-Ανίχνευση του δραματικού από το κείμενο στη σκηνή</p>	<p>Δραματοποίηση: α. Διάκριση του αφηγηματικού από το δραματικό κείμενο/ αναγνώσεις κειμένων -</p> <p>Ανάλυση δραματικού κειμένου (μορφολογικά στοιχεία/δράση - σύγκρουση προσώπων): "Μονόλογος ευαισθήτου" Εμ. Ροΐδη (Κείμενα Ν.Ε. Λόγοτεχνίας Α' Λυκείου</p> <p>"Ο Ζητιάνος" του Α. Καρκαβίτσα ως αφηγηματικό κείμενο με δραματικό χαρακτήρα: Ανάγνωση χαρακτηριστικών αποσπασμάτων(http://www.snhell.gr/anthology/content.asp?id=461&author_id=101) και προσπάθεια σκιαγράφησης των κινήτρων, των στόχων, των φόβων των χαρακτήρων του μυθιστορήματος καθώς και των πεποιθήσεων και των δοξασιών της συγκεκριμένης εποχής</p> <p>β. Επαλήθευση δράσης στον σκηνικό χώρο:</p> <p>Αυτοσχεδιασμός πάνω στη δημιουργία σκηνικού χώρου στις Παραλογές "Του νεκρού αδερφού" και "Της νύφης που κακοπάθησε" από τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Λυκείου</p>

	-Λόγος και Συμπεριφορά	Αυτοσχεδιάζουμε πάνω στον ρόλο του «δαιμόνιου», του Πουκ («Όνειρο...» Σαίξπηρ) Επαληθεύουμε τον χώρο δράσης σε ένα απόσπασμα «Ερωτόκριτου» από τα Κείμενα Νεολ. Λογοτ. Α΄ Λυκείου
5. Περνώντας από το κείμενο στη σκηνή να κατανοεί και να εμβαθύνει τις έννοιες: δράση - σύγκρουση- χαρακτήρας και τα μορφολ. στοιχεία δράματος (διάλογος, πλοκή, πρόσωπα, δραματική κατάσταση, χώρος, χρόνος) 2 δίωρα	Δημιουργική Ανάγνωση και Γραφή Παρακολούθηση παράστασης Δραματοποιημένης αφήγησης	Εργαστήρι Γραφής Επιλέγουμε ένα απόσπασμα από τον «Δον Κιχώτη», (Κείμενα Νεοελ. Λογοτεχνίας Α΄Λ.) και, αφού εντοπίσουμε τα δραματικά του στοιχεία (κ. τις συγκρούσεις), το μετατρέπουμε σε δραματικό κείμενο, με διαλόγους, σκηνικές οδηγίες, αφηγητή, ανάλογα με το ύφος που θέλουμε να δώσουμε. Έχοντας επισημάνει τα δραματικά στοιχεία σε ένα από τα ακόλουθα κείμενα «Ζητιάνος» , "Του νεκρού αδερφού", "Οι Μοιραίοι", μπορούμε να μεταγράψουμε το Αφηγηματικό/ποιητικό κείμενο σε δραματικό κείμενο κάνοντας χρήση και <i>μονολόγου</i> (εσωτερική σύγκρουση ηρώων). Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν αποσπάσματα από το αρχείο της ΕΡΤ της τηλεοπτικής μεταφοράς του έργου του Καρκαβίτσα (σενάριο Γιώργος Μυλωνάς, σκηνοθεσία Μάριος Ρετσίλας) (http://archive.ert.gr/?s=%CE%B6%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%AC%CE%BD%CE%BF%CF%82), ακούν τη μελοποίηση των "Μοιραίων" από τον Μ. Θεοδωράκη
6. Να χρησιμοποιεί τον	Διαθεματικότητα	α. Οι μαθητές/τριες δημιουργούν ένα αυτοσχέδιο σενάριο

<p>Θεατρικό κώδικα και τη σκηνική πράξη ως εργαλείο για την κατανόηση και εμπάθυση των μαθημάτων του σχολείου.</p> <p>1 δώρο</p>	<p>Θέατρο και Επιστήμη</p>	<p>επιστημονικής φαντασίας για τον ανθρώπινο εγκέφαλο, αντλώντας πληροφορίες από το Βιβλίο Βιολογίας, και (αφού το αναδείξουν δραματικά) το παρουσιάζουν στη σκηνή. Εναλλακτικά μπορούν να παρουσιάσουν αποσπάσματα από τα θεατρικά έργα "Εχθροί εξ αίματος" και "Βιολογικός μετανάστης" του Αρκά β. Ασκήσεις ισορροπίας με διαδοχική ελάττωση των σημείων στήριξης, π.χ. πόδια, χέρια και σταδιακή μείωση ώσπου να μείνει ο ασκούμενος στο ένα πόδι μόνο. Η άσκηση μπορεί να γίνει με ένα ζευγάρι και η ελάττωση σημείων στήριξης του ενός να προκαλεί την αντίδραση στον άλλο.</p>
<p>7. Να αντιλαμβάνεται τις ιδιαιτερότητες του θεάτρου σε σχέση με άλλες μορφές θεάματος και παραστατικών τεχνών</p> <p>2 δώρα</p> <p>(θα χρησιμοποιηθούν και ώρες άλλων μαθημάτων Καλλιτεχνικής παιδείας, π.χ. μουσικής)</p>	<p>Πολύτεχνα Δρώμενα στο σχολείο:</p> <p>εγκατάσταση performance μουσικό θέατρο χοροθέατρο θέατρο σκιών θέατρο με χρήση Οπτικοακουστικών μέσων (κιν/φος, video κ. ά.) Θεατρικό Αναλόγιο</p>	<p>α. Δράσεις με σύμπραξη διαφόρων τεχνών (γιορτές, εκδηλώσεις)</p> <p>Δημιουργία Μουσικοθεατρικής παράστασης γύρω από το Καρναβάλι Χοροθέαμα με ταυτόχρονη αφήγηση με θέμα τη ζωή στη Σμύρνη πριν από το 1922. Είναι δυνατό να γίνεται παράλληλα και έκθεση φωτογραφίας και άλλων ντοκουμέντων με σχετικό υλικό.</p> <p>β. Επισκέψεις σε θέατρα, αρχαία και σύγχρονα, πολυχώρους, κ. ά.</p> <p>Οι μαθητές/τριες μπορούν να δουν θεατρική παράσταση με σχετικό θέμα (εφόσον παίζεται)</p>

	<p>με κείμενα για τη Σμύρνη και μουσική επένδυση</p> <p>Παρακολούθηση διαφόρων μορφών θεάματος</p>
--	--

Β' Επίπεδο: Καλλιτεχνική Δημιουργία – Θεατρική Παράσταση

Προσδοκώμενα αποτελέσματα/στόχος	Μέθοδος – Θέματα	Δραστηριότητες
<p>1. Να κατανοούν τους κώδικες του θεάτρου και να μπορούν να τους αξιοποιούν ως καλλιτέχνες δημιουργοί και ως θεατές</p> <p>2 δώρα</p> <p>(για επισκέψεις χρήση εξωσχολικού χρόνου)</p>	<p>Παρακολούθηση θεατρικής παράστασης/ Προετοιμασία στην τάξη</p> <p>Ανάλυση όρων: ρεπερτόριο, κριτική θεάτρου</p> <p>Κριτική προσέγγιση της σκηνοθεσίας - Αξιολόγηση παράστασης</p>	<p>α. Προετοιμασία επίσκεψης σε θέατρο: συζήτηση για το θεατρικό έργο και την παράσταση</p> <p>β. Επίσκεψη στο Θέατρο-παράσταση-συζήτηση με συντελεστές</p> <p>γ. Συζήτηση στην τάξη για το έργο που είδαν, την εποχή, και αν η σκηνοθεσία ανέδειξε τα δραματικά στοιχεία του έργου</p> <p>δ. Ανταλλαγή απόψεων για τη σκηνική κάλυψη του έργου: νετκόρ, κοστούμια, μουσική, φωτισμός</p> <p>ε. Συγγραφή θεατρικής κριτικής σε δημοσιεύσιμη μορφή</p>
<p>2. Να διακρίνουν το είδος θεατρικών έργων (τραγωδία, κωμωδία, δράμα), την αισθητική τους (ρεαλισμός,</p>	<p>Ιστορία και Θεωρία Θεάτρου Δραματουργία</p> <p>Παρακολούθηση παράστασης στο</p>	<p>1. Ανάγνωση – Μελέτη θεατρικών έργων: «Αντιγόνη», «Βασιλιάς Ληρ», «Φιλάργυρος», «Ματωμένος γάμος», «Ο Γλάρος», «Περιμένοντας τον Γκοντό» κ. ά.</p> <p>2. Να φανεί μέσα από το κείμενο <u>η στρατηγική της πληροφορίας/πλοκή</u>, π.χ. Βασιλιάς Ληρ.</p>

<p>ρομαντισμός, κλασικισμός), τη θέση τους στην ιστορία Θεάτρου (αρχαίο δράμα, commedia dell arte, ελισαβετιανό θέατρο, Κρητικό θέατρο, Γαλλικό θέατρο 17^{ου} αι., θέατρο 19^{ου} αι., αστικό δράμα, θέατρο Μεσοπολέμου, σύγχρονο θέατρο)</p> <p>3 δώρα</p> <p>(και χρήση εξωσχολικού χρόνου)</p>	<p>Θέατρο</p> <p>Μελέτη – τοποθέτηση του έργου (Δραματουργική- Ιστορική - Αισθητική)</p>	<p>3. Άσκηση <u>αφήγησης μύθου</u> δραματικού κειμένου, π. χ. Μπέκετ, η γλώσσα της σιωπής στο θέατρο, Μαρσέλ Μαρσό παντομίμα 4. Άσκηση – Αυτοσχεδιασμός «χαμένο αντικείμενο» πάνω στον «Φιλάργυρο» Μολιέρου: έχουμε χάσει κάτι πολύτιμο και ψάχνουμε με αγωνία σ' όλο το χώρο για να το βρούμε. Πώς κινούμαστε, ποιες ενέργειες κάνουμε, πώς αντιδράμε αν το βρούμε ή αν όχι. 5. Παρακολούθηση παράστασης έργου Μολιέρου 6. Συζήτηση στην τάξη για το είδος θεατρικού έργου, την αισθητική του, τη θέση του στην ιστορία (π. χ. «Αντιγόνη», Αρχαίο δράμα-τραγωδία) Μ' αυτό τον τρόπο γίνεται <u>Ανατροφοδότηση</u> όσων μάθαμε. Οι μαθητές/τριες μπορούν να δουν και την κινηματογραφημένη εκδοχή του Μολιέρου από την Αριάν Μνούσκιν (Θέατρο του Ήλιου).</p>
<p>3. Να επιλέγουν ένα θεατρικό έργο με τα κριτήρια που έχουν διαμορφώσει . Να δημιουργούν ένα δικό τους θεατρικό κείμενο.</p> <p>2 δώρα</p>	<p>Δραματουργία Δραματουργική ανάλυση. Δραματική σύνθεση</p>	<p>Μελέτη για τη σκηνοθεσία και τη σκηνική παρουσίαση του επιλεγμένου έργου Αντίστοιχη έρευνα για το δικό τους δραματικό κείμενο.</p>
<p>4.- Να κατανοούν την</p>	<p>α. Μελέτη</p>	<p>α. Αυτοσχεδιασμοί μαθητών/τριών για κάθε ρόλο που</p>

<p>έννοια ρόλου</p> <p>-Να μπορούν να ζωντανέψουν τους χαρακτήρες θ. έργου</p> <p>3 δώρα</p>	<p>συμπεριφοράς προσώπων ενός έργου με βάση τις δοσμένες συνθήκες:</p> <p>-ποιος είναι -τι κάνει -ο στόχος του</p> <p>β. Ο ρόλος και η σκηνική συμπεριφορά:</p> <p>π.χ. ο ρόλος στην commedia dell' arte</p>	<p>υπάρχει σε ένα έργο</p> <p>Συζήτηση με μαθητές/τριες πάνω στις διαφορές συμπεριφορών κάθε ρόλου</p> <p>β. Αυτοσχεδιασμός με μάσκες της commedia dell' arte</p> <p>γ. Οι μαθητές/τριες μπορούν να δουν <u>θεατρική παράσταση</u> του έργου τους αν παίζεται στο θέατρο ή την <u>κινηματογραφική εκδοχή</u> του έργου.</p> <p>δ. Γράφουμε σε τετράδιο αναπαριστώντας στοιχεία που συνθέτουν ένα δραματικό πρόσωπο: λέξεις, παύσεις, χειρονομίες, μεταμφίεση κ. ά.</p> <p><u>Ανατροφοδότηση:</u> συζητάμε σε κύκλο και επιβεβαιώνουμε ερωτήματα σχετικά με ρόλους: πληροφορίες που βρήκαμε (τύπος ή χαρακτήρας), αν η εποχή του αναδύθηκε μέσα από την ερμηνεία του ρόλου (π. χ. ένα ιστορικό πρόσωπο)</p>
<p>5.α. Να κατανοούν τα σκηνικά στοιχεία της παράστασης ως θεατές.</p> <p>β. Να μπορούν να δημιουργήσουν το σκηνικό περιβάλλον ενός έργου στην πορεία της θεατρικής παράστασης: σκηνικό – κοστούμι – ήχος, μουσική – φωτισμός</p>	<p>α. Μελέτη σκηνογραφίας:</p> <p>Εικαστικές συνθέσεις Ρεαλιστικό σκηνικό Αφαιρετικές συμβολικές συνθέσεις Η «άδεια σκηνή»</p> <p>β. Μελέτη ενδυματολογίας</p>	<p>α. Γνωριμία με τον σκηνογράφο Χ / Εργαστήρι στο σχολείο</p> <p>β. Επίσκεψη σε Μουσείο ή Πινακοθήκη (Εικαστικά) / στο Μουσείο Θεάτρου (μακέτες σκηνικών, κοστούμια) / στο Εθνικό Θέατρο</p> <p>γ. Μουσικό εργαστήρι – διερεύνηση ηχητικού περιβάλλοντος στη Χ παράσταση - γνωριμία με μουσικό Θέατρο</p> <p>δ. Οι μαθητές/τριες επισκέπτονται το Εθνικό</p>

<p>γ. Εξοικείωση του μαθητή με τα επαγγέλματα του θεάτρου:</p> <p>Συγγραφέας Ηθοποιός Σκηνοθέτης Σκηνογράφος Ενδυματολόγος Μουσικός Φωτιστής</p> <p>4 δώρα</p>	<p>γ. Διερεύνηση ήχου και μουσικών επιλογών παράστασης</p> <p>δ. Μελέτη δυνατοτήτων φωτισμού</p>	<p>Θέατρο (εναλλακτικά ένα άλλο μικρό θέατρο), γνωρίζουν τον φωτιστή και εξοικειώνονται με τον φωτισμό θεάτρου και σκηνής.</p> <p>ε. Συζήτηση για το σκηνικό περιβάλλον στην παράσταση που είδαν</p> <p>(Αναστοχασμός)</p>
<p>6. Να μπορεί να συνδυάσει σκηνικά το θέατρο με άλλες σύγχρονες μορφές θεάματος και άλλες τέχνες και να δημιουργεί σύνθετα και πολύμορφα θεάματα με την αξιοποίηση των στοιχείων της σκηνογραφίας, της μουσικής/ήχου και του φωτισμού</p> <p>2 δώρα</p>	<p>Δημιουργία σύνθετου θεάματος με τη σύμπραξη πολλών τεχνών (Εικαστικά – Θέατρο – Μουσική)</p> <p>Επίσκεψη σε Μουσικό Θέατρο ή</p> <p>Πολυχώρο/ Περφόρμανς</p> <p>Επίσκεψη σε Μουσείο ή Πινακοθήκη</p>	<p>α. Οι μαθητές/τριες ανά ομάδες αξιοποιώντας τις ως τώρα γνώσεις και εμπειρίες τους δημιουργούν ένα πολύτεχνο θέαμα σε πολιτιστική εκδήλωση του σχολείου.</p> <p>β. Παρακολούθηση πολυθεάματος έξω από το σχολείο</p> <p>γ. Οι μαθητές/τριες επισκέπτονται ένα Μουσείο (Μπενάκη) Μπορούν π. χ. από <u>έναν πίνακα του Θετοκόπουλου</u> να εμπνευστούν μια κινησιολογική αφήγηση, να την επενδύσουν με μουσική μπαρόκ και να την αναδείξουν σκηνικά ερευνώντας και άλλα στοιχεία της εποχής του ζωγράφου.</p>

Γ' Επίπεδο: Θέατρο και Κοινωνία

Προσδοκώμενα αποτελέσματα/στόχος	Μέθοδος – Θέματα	Δραστηριότητες
1. Η κατανόηση πρωτοποριακών	Η συμμετοχή του μαθητή στα	Η θεατρική ομάδα των μαθητών/τριών παρεμβαίνει σε μια σύγχρονη παράσταση τραγωδίας Πολιτιστικού

<p>μορφών θεάτρου</p> <p>Ο μαθητής ως «δρων» θεατής; π. χ. «θέατρο αγοράς»</p> <p>1 δώρο</p>	<p>σύγχρονα θεατρικά δρώμενα στο</p> <p>κοινωνικό περιβάλλον του</p>	<p>Φορέα (π. χ. Δημοτικού Θεάτρου)</p> <p>Η παρέμβαση μπορεί να γίνει με τη χρήση μεθόδων του Drama (Forum theatre/ Ritual/Role on the wall)</p>
<p>2. Κοινωνιολογία του θεάτρου</p> <p>Θέατρο και Ανθρωπολογία</p> <p>Διαπολιτισμικά προγράμματα</p> <p>Σχολείο και Κοινωνία</p> <p>2 δώρα</p>	<p>Η πρόσληψη του θεάματος από την τοπική κοινότητα</p> <p>Συνείδηση από τον</p> <p>Μαθητή/τρια των κοινωνικών προεκτάσεων του θεάτρου</p> <p>Κατανόηση άλλων πολιτισμών και άλλων παραδόσεων τέχνης μέσω του θεάτρου</p> <p>Συμμετοχή σε σχετικά ερευνητικά προγράμματα, πολιτιστικά, κ. ά.</p>	<p>Θεατρικές προτάσεις μαθητών/τριών πάνω σε κοινωνικό θέμα, π. χ. Η <u>εξουσία – σχέσεις πολιτών</u> Εργαστήρι στην «Αντιγόνη» Σοφοκλή: πολίτης και πόλη - Άσκηση με μια στιχομυθία (στίχοι 441 κ.ε) (http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/tools/corpora/anthology/content.html?m=1&t=561) όπου αναδεικνύονται οι <u>σχέσεις δυνάμεων</u></p> <p>Αφού διαβάσουμε ένα ρεπορτάζ πάνω στον ρατσισμό, κάνουμε ασκήσεις προσομοίωσης Συμμετοχή σε <u>εκπαιδευτικό πρόγραμμα</u> στο πλαίσιο του Νέου Σχολείου, π.χ. πρόληψη σχολικού εκφοβισμού με διαμεσολάβηση μαθητών: οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα εργαλεία του <u>drama</u> για να επιλύσουν ένα πρόβλημα bullying που παρουσιάστηκε στο σχολείο τους.</p> <p>Συνεργασία με άλλα σχολεία</p> <p><u>Έρευνα στο κοινωνικό περιβάλλον</u> :- Συνηντεύξεις μαθητών/τριών Συμπλήρωση ερωτηματολογίων/ Φύλλα εργασίας και <u>Εκπόνηση project</u> (βλ. Οδηγό Εκπαιδευτικού, Σχέδιο Εργασίας για «Αντιγόνη» και «Το Θέατρο και η</p>

		Πόλη») Εργαστήρι μαθητών/τριών με φύλλα εργασίας: οι μαθητές βλέπουν στα φύλλα φωτογραφίες ηθοποιών και χορευτών διαφορετικών πολιτ. παραδόσεων και εποχών (τύπος της Commedia, ηθοποιός όπερας Πεκίνου, Γάλλος μίμος 20 ^{ου} αι., ηθοποιός σημ. σωματικού θεάτρου, ηθοποιό/χορευτής από μπαλινέζικο θέατρο κ. ά.). Μετά, σχολιάζουν τις στάσεις σώματος, την ισορροπία, τις εκφράσεις του προσώπου/ματιών των καλλιτεχνών :τι εκφράζουν, πόσο ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις κάποιου ρόλου κ.ά (βλπ. Οδηγός Εκπαιδευτικού)
--	--	---

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Να χρησιμοποιείται σε όσο το δυνατό περισσότερες τις ενότητες –αν όχι σε όλες– ακουστικό υλικό μέσω cd player, ώστε οι μαθητές (α) να ασκηθούν στην ενεργητική και προσεκτική ακρόαση μέσα στην τάξη και (β) δεύτερον, να έχουν μια ουσιαστική σχέση με τη μουσική, αφού αυτή ως τέχνη αφορά, βασικά, την ακοή.

1. (Περιεχόμενο - Διαχείριση και ενδεικτικός προγραμματισμός)

ΚΕΦΑΛΑΙΑ	ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕ Σ (ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
2. ΕΞΠΡΕΣΣΙΟΝΙΣ ΜΟΣ 3. ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣ ΜΟΣ	Από το Κεφάλαιο 2 να εξηγηθεί η συνεισφορά των Σένμπεργκ, Μπεργκ και Βέμπερν (Δεύτερη Σχολή της Βιέννης) ως σημαντικών συνθετών της λόγιας μουσικής του 20 ^{ου} αι. Θα μπορούσε να συνδεθεί η Δεύτερη με την Πρώτη Σχολή της Βιέννης (Χάυντν, Μότσαρτ, Μπετόβεν, Σούμπερτ) και να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στην περίπτωση του Νίκου Σκαλκώτα, μαθητή του Σένμπεργκ και εξέχοντα συνθέτη της σύγχρονης ελληνικής λόγιας μουσικής. Από το Κεφάλαιο 3 να διδαχτεί κανονικά μόνο η υποενότητα <i>Νεοκλασικισμός</i> (σ. 17-18), και περιληπτικά οι συνθέτες της Ρωσίας, Τσεχοσλοβακίας και Γερμανίας. Να τονιστεί ότι οι Μπάρτοκ και Κοντάι μελέτησαν τη δημοτική μουσική των Βαλκανίων και η μουσική τους επηρεάστηκε από αυτήν. [Γενικότερα, θέλουμε να υπογραμμίσουμε ότι στην ιστορία της δυτικής μουσικής πορεύονται παράλληλα ένα ρεύμα λόγιας και ένα ρεύμα λαϊκής μουσικής παράδοσης που	2

	<p>μεταξύ τους αλληλοδανείζονται μελωδικά και ρυθμικά πρότυπα. Ειδικότερα η λαϊκή τροφοδοτεί τη λόγια μουσική με αμεσότητα, ζωντάνια και σωματικότητα στο ρυθμό.] Επίσης, στο τέλος της δεύτερης διδακτικής ώρας να αναφερθεί η περίπτωση του Ορφ, αλλά να τονιστεί ότι πέραν του συνθετικού του έργου είναι γνωστός για το ομώνυμο μουσικοπαιδαγωγικό σύστημα που δημιούργησε και, αμέσως μετά, να διδαχτεί αναλυτικά το ένθετο (στη σ. 21) κείμενο για τα <i>Μουσικοπαιδαγωγικά συστήματα</i>.</p> <p>Να ακούσουν οι μαθητές/τριες μες στην τάξη αποσπάσματα από τους κυριότερους συνθέτες/τριες στους οποίους θα γίνει αναφορά, δηλαδή από τους Σένμπεργκ, Μπάρτοκ, Κοντάι και Ορφ.</p>	
5. Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	Να διδαχτούν μόνο οι υποενότητες <i>Δεκαετία 1970</i> και <i>Δεκαετία 1980</i> (σ. 39-44).	2
6. ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ	Ο διδάσκων/ουσα να προβάλλει στην τάξη αποσπάσματα από παλιές ξένες ταινίες που αναφέρονται και στο σχολικό βιβλίο, ώστε να διδάξει όσα αναφέρονται στις σελίδες του για τη λειτουργία της μουσικής ως προς τις εικόνες, τη δράση και την “ατμόσφαιρα” του φιλμ, αλλά και για την εξέλιξη του ρόλου της μουσικής στις ταινίες, από την εμφάνιση του κινηματογράφου έως σήμερα. Ειδική αναφορά μπορεί να γίνει στη μουσική τεχνολογία, τα πρόσφατα επιτεύγματά της, καθώς και τη χρήση της στη μουσική για φιλμ.	3
7. ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	Ο διδάσκων/ουσα, αφού κάνει την παρουσίαση των βασικών σημείων και του σκεπτικού του κεφαλαίου όπως αυτά και αυτό αποτυπώνονται στη σχετική σελίδα του βιβλίου, να κάνει το εξής: Να εξηγήσει στους μαθητές τον ρόλο που παίζει αφενός ο “χώρος” εντός του οποίου (i) υφίσταται επικοινωνιακά η μουσική και τα μουσικά έργα (βλ. τους κλειστούς και τους υπαίθριους συναυλιακούς χώρους ή χώρους εργασίας) και (ii) υφίσταται μια <i>πραγματική</i> και <i>ζωντανή</i> σχέση του κοινού με το μουσικό έργο και τους μουσικούς, και, αφετέρου το “πλαίσιο” του τεχνολογικού μέσου επικοινωνίας μέσω του οποίου προβάλλεται/επικοινωνεί κάθε μουσικό έργο (βλ. κυρίως τηλεόραση, διαδίκτυο και ραδιόφωνο) και μέσω του οποίου η επικοινωνία του κοινού με το μουσικό έργο και τους μουσικούς, είναι <i>έμμεση</i> και <i>διαμεσολαβημένη</i> . Να επισημάνει βέβαια ο διδάσκων/ουσα ότι, όπως αναφέρει και το σχολικό βιβλίο, ενώ οι προαναφερόμενοι “χώροι” υφίστανται ανέκαθεν, το “πλαίσιο” των ΜΜΕ εμφανίστηκε στην εξέλιξη του χρόνου. Κατόπιν, να προβληματιστούν μέσω σχετικής συζήτησης και ανάλυσης που θα γίνει μέσα στην τάξη, για τον τρόπο με τον οποίο επιδρά η ιδιαίτερος τρόπος επικοινωνίας κάθε ΜΜΕ –ραδιόφωνο, τηλεόραση– στο πώς προσλαμβάνουμε μέσω αυτού του ΜΜΕ τα μουσικά έργα και τα τραγούδια. Διότι, τελικά,	2-3

	<p>αυτός ο τρόπος διαμορφώνει βαθμιαία αλλά ασυνείδητα, και τα αισθητικά μας κριτήρια για το τι είναι “καλό” και “κακό” από ένα μουσικό έργο και κυρίως από ένα τραγούδι (βλ. π.χ. το ότι ασυνείδητα θεωρούμε καλό ένα τραγούδι επειδή έχει ένα εντυπωσιακό βίντεο κλιπ). Τέλος, να συζητηθεί στην τάξη ο ρόλος των βίντεο κλιπ στον τρόπο παραγωγής και προώθησης των τραγουδιών (ο οποίος δυσκολεύει δισκογραφικά όσους καλλιτέχνες δεν φαίνονται ωραίοι ή ελκυστικοί στον τηλεοπτικό φακό), αλλά και στο να επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε το περιεχόμενο και την ποιότητα κάθε τραγουδιού που “μαθαίνουμε” μέσω του βίντεο κλιπ του.</p> <p>Το μάθημα μπορεί να ολοκληρωθεί αν το κρίνει σκόπιμο ο διδάσκων/ουσα, με την εξής δραστηριότητα: Μία 5μελής ομάδα μαθητών επιχειρηματολογεί υπέρ του ρόλου που παίζει στη μουσική επικοινωνία η τηλεόραση, το διαδίκτυο και τα βίντεο κλιπ, μια άλλη 2μελής επιχειρηματολογεί υπέρ του ρόλου που παίζουν στη μουσική επικοινωνία οι συναυλιακοί χώροι και μία τρίτη 3μελής επιχειρηματολογεί υπέρ του ρόλου που παίζουν στη μουσική επικοινωνία τα ηχητικά τεχνολογικά μέσα επικοινωνίας, όπως το ραδιόφωνο και το cd player. Στο τέλος, πρέπει οι μαθητές/τριες της τάξης που δεν μετείχαν σε καμία από τις ομάδες αυτές, να πουν ποια από τις τρεις ομάδες τις έπεισε περισσότερο και γιατί.</p>	
<p>8. Η ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΟΝ 20^ο ΑΙΩΝΑ</p>	<p>Με αφορμή τη διδασκαλία του Κεφαλαίου 8, να συζητήσει ο διδάσκων/ουσα στην τάξη τα αρνητικά και τα θετικά στοιχεία από τη δυνατότητα που προσφέρει το διαδίκτυο να βρίσκει και να ακούει όποιος θέλει οποιοδήποτε μουσικό έργο, χωρίς μάλιστα να χρειάζεται να πληρώσει τίποτα. Να αναφερθεί το θέμα (α) της όχι άρτιας ηχητικής ποιότητας που έχουν τα μουσικά έργα που αντλούνται ψηφιακά και, κυρίως, (β) της λεγόμενης <i>πειρατείας</i>, (β) των πνευματικών και (γ) των συγγενικών δικαιωμάτων των δημιουργών τους, αλλά και (δ) της κατοχύρωσης αυτών των δικαιωμάτων (βλ. στη wikipedia, http://www.aepi.gr/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=57&Itemid=94 και http://www.opi.gr/index.php/genikes-plirofories-pi/synithi-erotimata) και τον αρνητικό ρόλο που παίζει η χρήση του διαδικτύου ως προς αυτά. Είναι χρήσιμο να αναθέσει ο διδάσκων/ουσα σε κάποιους μαθητές/τριες να κάνουν σχετική έρευνα στο διαδίκτυο για να βρουν και να παρουσιάσουν όλα τα στοιχεία που αφορούν αυτά τα ζητήματα, στην τάξη.</p> <p>Η δραστηριότητα είναι σκόπιμο να ολοκληρωθεί με ένα μαθητικό debate υπό τον συντονισμό του διδάσκοντος/α, στο οποίο θα μετέχουν δύο 3μελείς ή 4μελείς ομάδες. Η μία θα επιχειρηματολογεί υπέρ του</p>	<p>1-2 + 1 η δραστηριότητα</p>

	<p>ρόλου του διαδικτύου στην προαγωγή της μουσικής δημιουργίας και της αύξησης της ακρόασης μουσικών έργων από τα άτομα-χρήστες τους, ενώ η άλλη θα επιχειρηματολογεί κατά, εξαιτίας των προαναφερόμενων προβλημάτων, β, γ και δ.</p>	
12. ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΜΟΥΣΙΚΗ	<p>Να διδαχτεί περιληπτικά και μόνο μέχρι και την παράγραφο στην οποία γίνεται αναφορά στον Ξενάκη (σ. 77). Δεν πρέπει να παραληφθεί η αναφορά στην αναγνωρισμένη διεθνώς προσφορά του στη σύνδεση της μουσικής σύνθεσης με μαθηματικές θεωρίες, με την αρχιτεκτονική και τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.</p>	1
13. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	<p>Να διδαχτεί μόνο η υποενότητα <i>Μουσική και γλώσσα</i> (σ.87-89). Με αφορμή αυτή την υποενότητα, ο διδάσκων/ουσα να εξηγήσει ότι ο καλύτερος τρόπος για να μελετήσει κανείς τη σχέση των έργων της γλώσσας με τα μουσικά έργα, είναι να μελετήσει τραγούδια μελοποιημένης ποίησης. Γιατί, μελετώντας τα συνηθισμένα τραγούδια, μελετάμε μεν τη σχέση λόγου και μουσικής, αλλά ο στιχουργικός αυτός “λόγος” έχει εξορισμού του δημιουργηθεί από την αρχή, μόνο και μόνο για να “υπηρετήσει” ένα μουσικό έργο που λέγεται <i>τραγούδι</i>. Αντίθετα, στη μελοποιημένη ποίηση θεωρούνται ισάξια τα δύο έργα –δηλαδή το ποιητικό και το μουσικό (: η μουσική του τραγουδιού)–, αφού τα ποιήματα δεν γράφονται για να μελοποιηθούν, αλλά για να λειτουργήσουν ως αυτόνομα-αυτοτελή και “αυτάρκη” έργα. Οπότε μελετώντας μελοποιημένη ποίηση, μελετάμε τη σχέση μεταξύ δύο ισότιμων εταίρων της τέχνης: της γλώσσας και των ποιητικών κειμένων/έργων της από τη μια, και της μουσικής από την άλλη. Μετά, ο διδάσκων/ουσα είναι σκόπιμο να κάνει με τους μαθητές/τριες την εξής δραστηριότητα: Να χωρίσει το τμήμα σε 3 ομάδες και κάθε ομάδα να αναλάβει να βρει τα μελοποιημένα ποιήματα μια κατηγορίας ποίησης. (Και θα τους εξηγήσει ότι Αφού τα βρει, να επιλέξει αυτά που της αρέσουν περισσότερο και να τα φέρει σε cd να ακουστούν στην τάξη. Σε αυτή την παρουσίαση, αφού τα μέλη εξηγήσουν στους συμμαθητές/τριες τους τι τους αρέσει περισσότερο σε αυτά, όλοι οι μαθητές/τριες τους τμήματος μπορούν να αρχίσουν, υπό την καθοδήγηση του διδάσκοντος, μία συζήτηση σχετικά με τη σχέση μεταξύ λόγου και μουσικής σε αυτά, αλλά και με την ερμηνεία των τραγουδιστών ως προς το περιεχόμενο των ποιημάτων. 1^η ομάδα: <i>έμμετρα</i> ελληνικά ποιήματα (π.χ. Καρυωτάκης, Πολυδούρη) 2^η ομάδα: <i>άμετρα</i> ελληνικά ποιήματα (π.χ. Ρίτσος) 3^η ομάδα: ποιήματα ξένων ποιητών μεταφρασμένα (π.χ. Λόρκα) Στο τέλος, είναι χρήσιμο να συγκρίνουν τα τραγούδια</p>	1 + 2 η δραστηριότητα

	<p>που προέκυψαν από την άμετρη ποίηση ως προς όσα προέκυψαν από την έμμετρη.</p> <p>Μπορεί, επίσης, να ζητήσει από μια μικρή ομάδα μαθητών/τριών να βρει ποια από τα ποιήματα που περιέχει το σχολικό βιβλίο της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας κάθε τάξης του Γυμνασίου και του Λυκείου, έχει μελοποιηθεί και τα φέρει σε cd να ακουστούν στην τάξη, ώστε, στη συνέχεια, να αρχίσουν όλοι οι μαθητές/τριες του τμήματος μία συζήτηση σχετικά με τη σχέση μεταξύ λόγου και μουσικής σε αυτά τα τραγούδια.</p>	
<p>Όταν καλυφθεί η ανωτέρω ύλη ο διδάσκων/ουσα συνεργαζόμενος/η (ακόμα και στην επιλογή του θέματος και των τραγουδιών ή των μουσικών έργων) με τους μαθητές/τριες (μαθητοκεντρική και ομαδοσυνεργατική διδασκαλία) να ετοιμάσει ένα μουσικοθεατρικό δρώμενο για να παρουσιαστεί εντός ή εκτός σχολείου στο τέλος του σχολικού έτους. Αυτό πρέπει να είναι εύκολα υλοποιήσιμο ώστε να μπορούν να μετέχουν σε αυτό με επαρκή τρόπο, όλοι οι μαθητές/τριες - άλλοι τραγουδώντας, άλλοι παίζοντας μουσικό όργανο και άλλοι (που δεν θα έχουν την επιθυμία να μετάσχουν ως μουσικοί στη δραστηριότητα), ενδεχομένως, φροντίζοντας την ηχοληψία, ή τα σκηνικά και τα κοστούμια (αν αυτό διαθέτει τέτοια). Αν προτιμά ο διδάσκων/ουσα μπορεί να προγραμματίσει να αφιερώνει ένα δίωρο κάθε τρεις εβδομάδες π.χ. στη διδασκαλία-προετοιμασία αυτού του project, οι βασικότεροι στόχοι του οποίου είναι να δώσει την ευκαιρία και τη δυνατότητα στους μαθητές (α) να εκφράσουν και να συνειδητοποιήσουν –με τη βοήθεια του διδάσκοντος/ουσα– το μουσικό ταλέντο που ίσως διαθέτουν, (β) να εξωτερικεύσουν τον εσωτερικό (και ψυχικό) τους κόσμο και (γ) εκφράζουν την προσωπικότητά τους μέσα στο κοινωνικό πλαίσιο της ομάδας των συμμαθητών/τριών-συννομηλίκων τους, αυξάνοντας έτσι την κοινωνικότητά τους, και βελτιώνοντας την αυτοεικόνα και την αυτοεκτίμησή τους, αλλά και τις τεχνικές και την ικανότητα αυτοέκφρασης, (δημόσιας) (αυτο)παρουσίασης και επικοινωνίας που διαθέτουν.</p> <p>Ιδέες για το περιεχόμενο του δρώμενου/project: 1) μικρή συναυλία με τραγούδια, αφιερωμένη σε ένα είδος τραγουδιών (π.χ. νέγρικα ή ελληνικά δημοτικά ή λαϊκά) ή σε έναν Έλληνα συνθέτη τραγουδιών (π.χ. Θεοδωράκη ή Χατζιδάκι). Κάποια από αυτά θα αποδίδονται από μονόφωνη χορωδία και κάποια από σολίστες, 2) επί σκηνής τραγουδούν οι μαθητές/τριες ερμηνεύοντας με εκφραστικό τρόπο κάποιοι τραγούδια που έχουν ένα κοινό θέμα: π.χ. τα τρένα, τη θάλασσα, τα ταξίδια ή τα πλοία, τον έρωτα ή τη μετανάστευση. Από την ακρόαση του ενός τραγουδιού στο άλλο, μπορεί να παρεμβάλλεται η απαγγελία μιας φράσης ή μιας παραγράφου από έναν μαθητή, η οποία λειτουργεί ως «γέφυρα» μεταξύ των τραγουδιών, που την έχει γράψει ένας μαθητής/τριας καθοδηγούμενος από τον καθηγητή/τρια του ή μόνος. Μπορεί όμως και να προέρχεται από ένα λογοτεχνικό κείμενο (πεζό ή ποίημα). Μπορεί, μάλιστα, αν οι συνθήκες επιτρέπουν να ετοιμάσει μια υποομάδα μαθητών/τριών και προβολή βίντεο -χωρίς ήχο- σχετικών με το θέμα των αποδιδόμενων τραγουδιών, για τη δημόσια παρουσίαση του προαναφερόμενου (μικρού) project.</p>		

Επισημαίνεται πως οι προτεινόμενες οδηγίες είναι προαιρετικές.

II. Ιστορία της Τέχνης της Γ΄ τάξης ημερήσιου Γενικού Λυκείου

Σκοπός

Σκοπός του μαθήματος είναι να φέρει τους/τις μαθητές/τριες σε επαφή με τις σημαντικότερες περιόδους της τέχνης και τα έργα της, ώστε να καταστούν ικανοί να αντιληφθούν τη σχέση της καλλιτεχνικής δημιουργίας με τη γενικότερη πολιτισμική εξέλιξη κάθε ιστορικής και περιόδου.

Ειδικότερα επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- Να κατανοήσουν την αξία και τη σημασία της πολιτισμικής κληρονομιάς και του έργου τέχνης ως παγκόσμιου αγαθού.
- Να αντιληφθούν τις αδιάκοπες αναζητήσεις της καλλιτεχνικής δημιουργίας στο παρελθόν και στο παρόν ως αδιάσπαστη συνέχεια.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η τέχνη είναι έκφραση των κοινωνικοοικονομικών, πολιτισμικών και άλλων παραμέτρων κάθε εποχής και κάθε τόπου.
- Να αποκτήσουν την ικανότητα να αναγνωρίζουν τις τεχνοτροπίες των έργων της τέχνης κάθε εποχής.
- Να γνωρίσουν τη ζωή και το έργο κορυφαίων καλλιτεχνών.
- Να εκτιμήσουν την Ιστορία της Τέχνης ως επιστήμη.
- Να γίνουν ικανοί να παρατηρούν και να κατανοούν τα έργα της παγκόσμιας, της ευρωπαϊκής και της ελληνικής τέχνης στις διαφορετικές περιόδους της ιστορίας, αλλά και να ανακαλύπτουν και να αναγνωρίζουν τις μεταξύ τους σχέσεις.
- Να ευαισθητοποιηθούν απέναντι στα μεγάλα ερωτήματα που θέτει ο άνθρωπος και στους τρόπους με τους οποίους αυτά απαντιούνται μέσα από την τέχνη.

Από τα είκοσι (20) κεφάλαια που υπάρχουν στην ύλη του βιβλίου προτείνονται τα εξής:

Κεφάλαιο 1: σελ. 15 έως 21.

Κεφάλαιο 2: Να διδαχθεί ολόκληρο

Κεφάλαιο 3: προτείνεται να διδαχθεί συνοπτικά και να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στις σελίδες 50 και 51.

Κεφάλαιο 4: σελ.58 και 59 και σελ. 62 έως 64.

Κεφάλαιο 5: να διδαχθεί ολόκληρο με ιδιαίτερη εμβάθυνση στις σελ. 78 έως 81.

Κεφάλαιο 6: στη σελίδα 88 να συζητηθούν οι εικόνες.

Κεφάλαιο 7: σελ. 95 έως 101 και να συζητηθούν οι εικόνες των σελ. 99, 100 και 101 και σελ. 104, 105.

Κεφάλαιο 8: να διδαχθεί συνοπτικά και προτείνεται εμβάθυνση σελ. 116 Τζιότο Ντι Μποντόνε(Giotto).

Κεφάλαιο 9: προτείνεται να διδαχθεί συνοπτικά.

Κεφάλαιο 10: προτείνεται να διδαχθεί ολόκληρο.

Κεφάλαιο 11: σελ. 162 και σελ. 168 έως 169.

Κεφάλαιο 12: σελ. 184,188-191 και σελ. 192 έως 193.

Κεφάλαιο 13: σελ. 210 έως 218. Να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στο έργο του Φραντζίσκο Γκόγια.

Προτείνεται να διδαχθούν ολόκληρα τα κεφάλαια 14,15,16,17,18,19,20 και προτείνεται ο/η εκπαιδευτικός να επιλέξει ανάλογα που θα εμβαθύνει περισσότερο ή λιγότερο.

III. Ελεύθερο Σχέδιο και Γραμμικό Σχέδιο της Γ΄ τάξης ημερησίου Γενικού Λυκείου

Ελεύθερο Σχέδιο

Στόχοι

Ο σκοπός του μαθήματος «Ελεύθερο Σχέδιο» είναι να βοηθήσει τους/τις μαθητές/τριες, ώστε να αναπτύξουν τη σχεδιαστική δεξιότητα τους και να καλλιεργήσουν την αισθητική και την οπτική τους αντίληψη.

Ειδικότερα επιδιώκεται:

- Η ευαισθητοποίηση απέναντι στον κόσμο των μορφών και των σχέσεων τους.
- Η καλλιέργεια της αναγωγικής, αναλυτικής-συνθετικής σκέψης.
- Η καλλιέργεια της οπτικής αντίληψης και της παρατηρητικότητας.
- Η ανάπτυξη της δημιουργικότητας
- Η ανάπτυξη της σχεδιαστικής δεξιότητας.
- Η ανάπτυξη της αισθητικής αντίληψης του έργου τέχνης.
- Η γνώση των πολλαπλών εφαρμογών του ελεύθερου σχεδίου στις Εικαστικές και στις Εφαρμοσμένες Τέχνες.

Επισημάνσεις

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα του Ελεύθερου Σχεδίου είναι «ανοικτού» τύπου. Το Ελεύθερο Σχέδιο από τη φύση του αντικειμένου του, αφήνει στον εκπαιδευτικό περιθώρια να προσδιορίσει εκείνος την έκταση των απαιτήσεών του, σε σχέση με το επίπεδο των μαθητών του.

Οι διδακτικές ενότητες που προτείνονται στο ΑΠΣ και στο βιβλίο του καθηγητή με ένθετα κείμενα σημειώσεων για το μαθητή είναι: «Εισαγωγικές Έννοιες», «Παρατήρηση Φυσικού Προτύπου», «Ανάλυση της Μορφής του Φυσικού Αντικειμένου», «Υπολογισμοί και Μετρήσεις», «Στοιχεία Προοπτικής», «Τονικές Διαβαθμίσεις», «Πλαστικά στοιχεία», «Σύνθεση», «Έγχρωμο Σχέδιο», «Εφαρμοσμένες Τέχνες», «Τεχνικές και Υλικά», «Αισθητική της Εικόνας».

Το δε Νέο Πρόγραμμα Σπουδών του Νέου Σχολείου για το Ελεύθερο Σχέδιο αποσκοπεί στην καλλιέργεια της παρατήρησης, στην ανάπτυξη της διακριτής ταυτότητας των μαθητών, της κριτικής -αναστοχαστικής σκέψης τους και στην καλλιέργεια του ερευνητικού πνεύματος μέσα από την ολοκληρωμένη καλλιτεχνική εικαστική έκφραση και δημιουργία.

Ενώ έχει σαν στόχο την απαραίτητη προετοιμασία των μαθητών για την εισαγωγή τους στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση μέσα από την ευέλικτη, εργαστηριακή, θεωρητική και εξατομικευμένη εκπαιδευτική διαδικασία.

Επιπλέον, μέσα από την καλλιέργεια της δημιουργικής διάθεσης οδηγεί το μαθητή στην αναζήτηση καινοτόμων εικαστικών λύσεων και πρακτικών σύνθεσης και δημιουργίας.

Μεθοδολογικά το Ελεύθερο Σχέδιο στηρίζεται στη βιωματική μάθηση, στην επίλυση εικαστικών προβλημάτων και στη μάθηση μέσω της ανακάλυψης, της μέτρησης και της μεθοδικής παρατήρησης.

Οι ήδη υπάρχουσες διδακτικές προσεγγίσεις διασαφηνίζονται, οργανώνονται και εμπλουτίζονται και με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, οι οποίες παίρνουν τη μορφή εκπαιδευτικού υλικού.

Το ΠΣ του Ελεύθερου Σχεδίου έχει σχεδιαστεί με στόχο την κατάκτηση της εικαστικής – σχεδιαστικής γλώσσας ακόμα και από μαθητές που αρχικά δεν διαθέτουν ιδιαίτερες σχεδιαστικές ικανότητες.

Οι μαθητές εισάγονται στην εργαστηριακή εφαρμογή με την παρατήρηση με σκοπό την εμπέδωση της θεωρίας μέσα από μια σειρά απλών ασκήσεων διαβαθμισμένων απαιτήσεων σχεδιαστικής ικανότητας αλλά και της ελεύθερης ανάπτυξης, σχεδίασης, με χρώμα και με μολύβια – κάρβουνο, λεκτικών και άλλων θεμάτων.

Η παρουσίαση έργων των μαθητών στην ομάδα, η αξιολόγησή τους, αλλά και η δημόσια υποστήριξη των εργασιών τους αποτελούν ισχυρό εκπαιδευτικό εργαλείο τόσο για τον εκπαιδευόμενο όσο και για το διδάσκοντα.

Επίσης το Ελεύθερο Σχέδιο είναι ένα μάθημα πανελλαδικώς εξεταζόμενο, οι μαθητές θα πρέπει να είναι ενημερωμένοι για τους τρόπους εξέτασης ανάλογα για ποια σχολή ενδιαφέρονται να εισαχθούν και να προετοιμάζονται καταλλήλως.

Προτείνονται από το Πρόγραμμα Σπουδών οι θεματικές ενότητες:

1. Το Ελεύθερο Σχέδιο ως πολιτιστικό/πολιτισμικό φαινόμενο.
2. Υλικά και τεχνικές του σχεδίου.
3. Μέτρηση και αναλογίες, τοποθέτηση του θέματος στη Σχεδιαστική Επιφάνεια. Σύνθεση.
4. Πλαστικά στοιχεία του σχεδίου, Φωτοσκίαση.
5. Λεκτικά Θέματα με ελεύθερη απεικόνιση από τους μαθητές
6. Σπουδές με σκίτσο.
7. Σπουδές με χρώμα.
8. Το σχέδιο και η ιστορία του, προσαρμόζεται σε όλες τις ενότητες.

Η διδακτική του Ελεύθερου σχεδίου απαιτεί ειδικά διαμορφωμένο χώρο μέσα στο σχολείο. Επισκέψεις σε Μουσεία και σε χώρους τέχνης.

Προτείνεται να αναπτυχθούν συνθετικές Δραστηριότητες με διεπιστημονικό και διαθεματικό χαρακτήρα. Με άνοιγμα προς το περιβάλλον του σχολείου και την κοινότητα είτε αντλώντας θεματολογία, είτε οργανώνοντας εκπαιδευτικές επισκέψεις. Στόχος είναι οι μαθητές να οξύνουν την παρατηρητικότητα τους, να συνδέουν και να εντάσσουν χαρακτηριστικά στοιχεία του χώρου και του περιβάλλοντος σε ένα νοηματικό πλαίσιο.

Γραμμικό Σχέδιο

Στόχος του μαθήματος είναι οι μαθητές να ανακαλύψουν τη λειτουργία του Γραμμικού Σχεδίου, να αποκωδικοποιήσουν τους κανόνες και τις συμβάσεις του, να οικειοποιηθούν τους μηχανισμούς του και να προετοιμαστούν όσο καλύτερα γίνεται για τις πανελλαδικές εξετάσεις.

Στο πρώτο μέρος του μαθήματος η έννοια του χώρου τίθεται ως κεντρικό αντικείμενο.

Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να εμβαθύνουν τις γνώσεις και να εμπεδώσουν τις δεξιότητές τους στο γραμμικό σχέδιο με περισσότερα θεωρητικά στοιχεία, καθώς και να ασκηθούν πιο συγκροτημένα ολοκληρώνοντας ένα εύρος σχεδιαστικών θεμάτων.

Σκοποί της διδασκαλίας του μαθήματος είναι οι μαθητές:

- Να γνωρίζουν τις δυνατότητες των οργάνων, μέσω και υλικών σχεδίασης και να τα χρησιμοποιούν με αποτελεσματικό τρόπο.
- Να αντιλαμβάνονται τη γεωμετρική μορφή των αντικειμένων τα οποία σχεδιάζουν.
- Να κάνουν γεωμετρικές απεικονίσεις, ευθείες γραμμές, γωνίες, πολύγωνα, κύκλους, τόξα, κ.ά.
- Οι μαθητές να προετοιμάζονται κατάλληλα για τις πανελλαδικές εξετάσεις στο Γραμμικό Σχέδιο.
- Να εξοικειωθούν με τις δυνατότητες των γεωμετρικών κατασκευών, προκειμένου να σχεδιάζουν με μεγαλύτερη ακρίβεια και να πραγματοποιούν κατασκευές.
- Να χρησιμοποιούν ορθά τα όργανα, ώστε να διασφαλίζεται η απαιτούμενη ακρίβεια.
- Να είναι σε θέση να σχεδιάζουν υπό κλίμακα.
- Να είναι σε θέση να σχεδιάζουν απλές όψεις, ευθειών και απλών επιπέδων, σχημάτων για την παράσταση αντικειμένων σε τρία επίπεδα προβολής.
- Να γνωρίζουν στοιχεία των συμβάσεων για τις τομές ως προς την παράσταση των χαρακτηριστικών στοιχείων τους, και το συσχετισμό τους.
- Να γνωρίζουν διαφορετικά είδη τομών και τη χρησιμότητά τους.
- Να σχεδιάζουν τις ιδιαιτερότητες των αξονομετρικών προβολών σε σχέση με τα σχέδια όψεων.
- Να είναι σε θέση να σχεδιάσουν αξονομετρικά σχέδια αντικειμένων με απλές μορφές, ακολουθώντας κατάλληλη πορεία εργασίας.
- Να είναι σε θέση με δεδομένη την αξονομετρική προβολή ενός αντικειμένου να σχεδιάσουν τις τρεις όψεις του (πρόσωση, κάτοψη, αριστερή και πλάγια όψη)

Από το βιβλίο «Γραμμικό Σχέδιο» για το μαθητή προτείνονται οι παρακάτω ενότητες :

- Ενότητα: 2 «Υλικά, μέσα και όργανα σχεδίασης»
- Ενότητα: 6 και 7
- Ενότητα: 8 «Διαστασιολόγηση»
- Ενότητα: 9 «Προβολές»
- Ενότητα: 10 «Προβολές στο αρχιτεκτονικό σχέδιο»

Οι διδάσκοντες/ουσες να ενημερωθούν ενυπόγραφα.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Εσωτ. Διανομή

- Γραφείο Υπουργού
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα
- Δ/νση Σπουδών, Προγρ/των & Οργάνωσης Δ.Ε., Τμ. Α'
- Αυτ. Δ/νση Παιδείας, Ομογ., Διαπολ. Εκπ/σης, Ξένων και Μειον. Σχολείων
- Διεύθυνση Θρησκευτικής Εκπ/σης
- Δ/νση Ειδικής Αγωγής και Εκπ/σης
- Δ/νση Ιδιωτικής Εκπ/σης
- Αυτοτελές Τμήμα Πρότυπων και Πειραματικών Σχολείων